

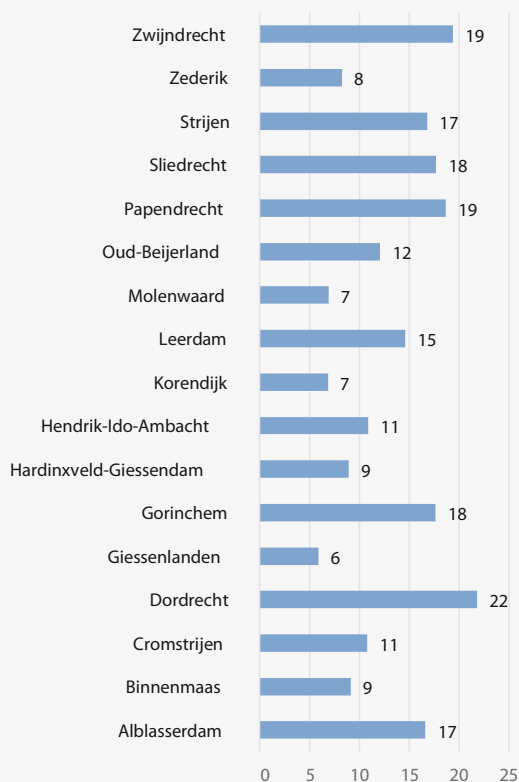
Huiselijk geweld en kindermishandeling in ZHZ 2018

Kernboodschap

- Slachtofferschap van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling is ongelijk verdeeld over de bevolking in Zuid-Holland Zuid. Deze ongelijke verdeling is zowel gender als klasse gebonden als het gaat om (ex) partnergeweld. Voornamelijk vrouwen worden slachtoffer van huiselijk geweld, waarbij geweld meer, maar niet alleen, voorkomt in huishoudens met de laagste inkomens.
- Een effectieve aanpak van huiselijk geweld houdt expliciet rekening met contextuele factoren (zoals genderongelijkheid, armoede en discriminatie) en de aanpak hiervan.

Meldingen van kindermishandeling in 2017 (per 1000 kinderen)

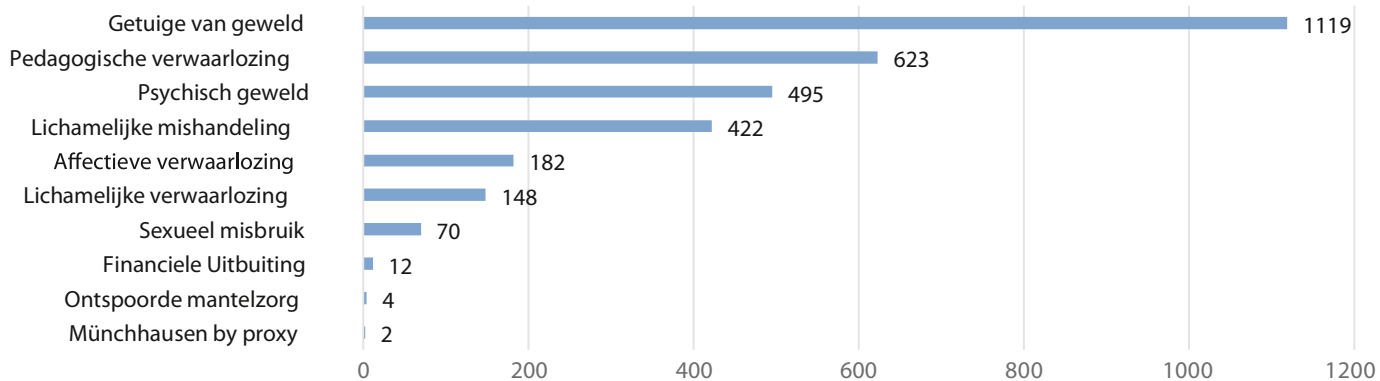
Wat is kindermishandeling?

'Elke vorm voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokken aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.'

Interpretatie

- Onderzoek naar zelf gerapporteerde kindermishandeling wordt niet standaard gedaan in ZHZ. Wel zijn **meldingscijfers van Veilig Thuis** beschikbaar.
 - In het verstedelijkt gebied wordt over het algemeen meer gemeld bij Veilig Thuis. Dit wil niet zeggen dat hier ook meer kindermishandeling plaats vindt.
 - Uit de jeugdgezondheidsmonitor 2011 kwam zelf gerapporteerde geestelijke en lichamelijke mishandeling onder 12 en 18 jarigen vooral in het landelijk gebied naar voren.
- Het overgrote deel van de meldingen betreft meldingen waarbij kinderen getuige zijn van huiselijk geweld. Uit internationaal onderzoek blijkt dat ongeveer 30% van de kinderen die zelf slachtoffer of getuige zijn van huiselijk geweld later een hoger risico loopt om zelf dader of slachtoffer te worden. Dit wordt **intergenerationale overdracht** genoemd (Steketee ea, 2017).
 - Meldingen van een vermoeden van kindermishandeling vormen het overgrote deel van de meldingen bij Veilig Thuis. van de melding

Aantal meldingen van huiselijk geweld naar aard in Zuid-Holland Zuid in 2017

Trends in huiselijk geweld in Zuid-Holland Zuid

Wat is huiselijk geweld?

In Nederland wordt gewerkt aan voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling volgens een **Family Violence** benadering.

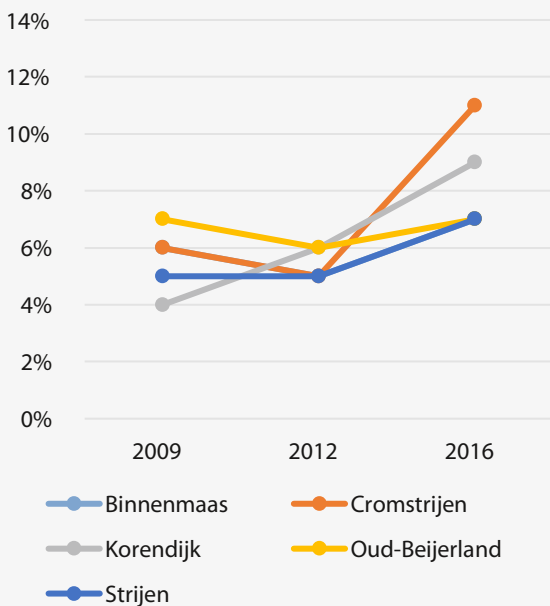
Huiselijk geweld

'lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of dreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring'

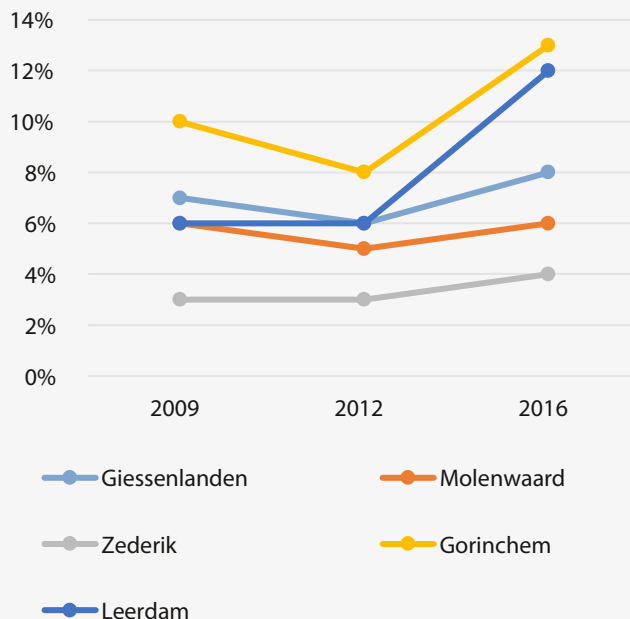
	Prevalentie
Ooit slachtoffer geweest van huiselijk geweld	10%
Waarvan psychisch of emotioneel geweld	20%
Waarvan lichamelijk geweld	48%
Waarvan ongewenste seksuele toenadering	17%
Waarvan seksueel misbruik	17%
Waarbij de partner dader is	11%
Waarbij de ex -partner dader is	40%
Waarbij een stiefkind de dader is	3%
Waarbij een stiefouder de dader is	36%
Waarbij een ander familielid de dader is	16%
Waarbij iemand anders de dader is	15%

- Juist na een scheiding begint of intensiveert geweld tussen partners. Uit Australisch onderzoek (2018) blijkt bijv. dat het risico voor vrouwen om vermoord te worden rond de scheiding toeneemt.
- Stiefouders worden veel genoemd als een belangrijke dadergroep. Het gaat hier vermoedelijk om slachtofferschap als kind.

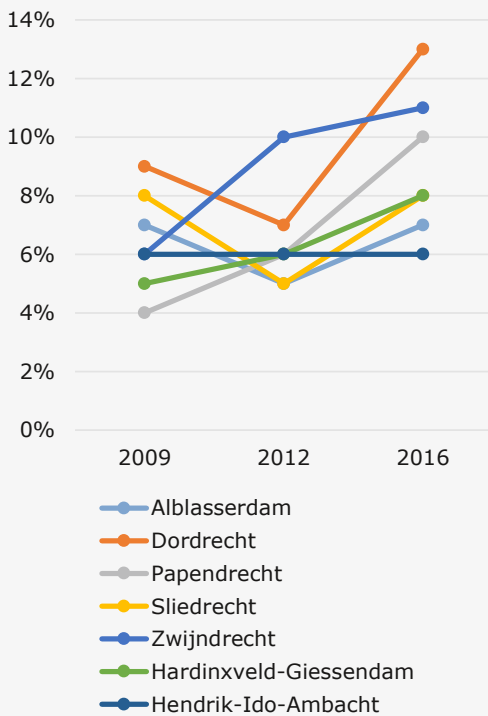
Hoeksche Waard

Alblasserwaard- Vijfheerenlanden

Hoeksche Waard

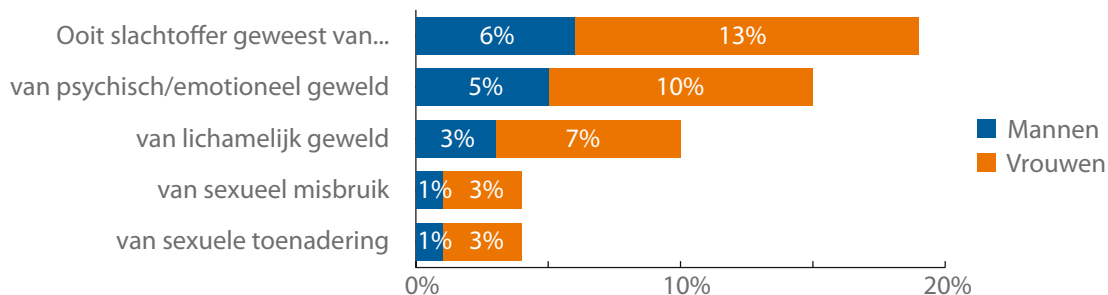

Interpretatie van de trend

- In 2009 is in de monitor een andere vraagstelling gebruikt dan in 2012 en 2016. Daarnaast zijn de vragen in 2012 anders geïntroduceerd dan in 2016. Dit verklaart mogelijk de initiële daling tussen 2009 en 2012;
- De trend is dat in 2016 meer mensen huiselijk geweld rapporteren. Deze trend is echter alleen voor Leerdam significant;
- Een mogelijke verklaring van het niet afnemen van zelf gerapporteerd slachtofferschap is de mogelijke samenhang met de economische crisis.
- Bovengenoemde relatie is gender gebonden. Als mannen werkloos worden, dan verminderd het risico op huiselijk geweld. Als vrouwen werkloos worden dan verhoogd het risico op huiselijk geweld.
- Een mogelijke (economische) verklaring hiervoor (Anderberg e.a., 2013) is dat mannen hun mogelijke gewelddadige gedrag aanpassen, omdat zij bij werkloosheid afhankelijk zijn van de partner. Als vrouwen werkloos worden, dan zijn zij ook geneigd in de relatie te blijven vanwege economische zekerheid. Mannen ervaren dan minder barrières om over te gaan tot geweld.

Wie worden slachtoffer van huiselijk geweld?

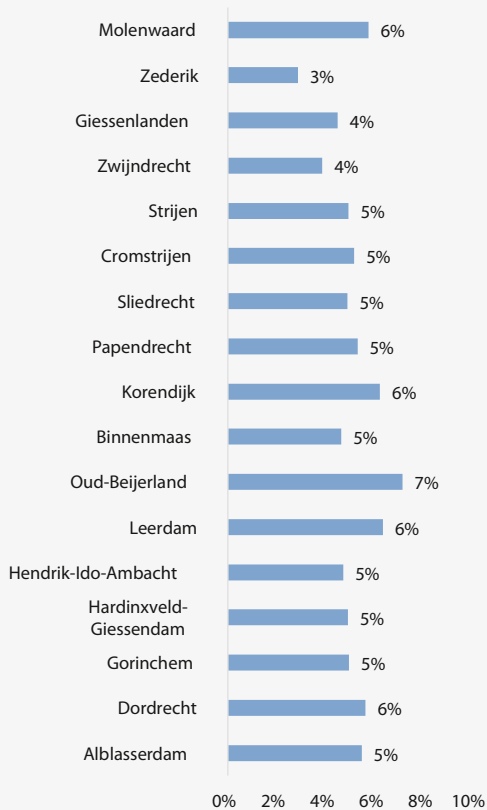
Vrouwen zijn vaker slachtoffer van geweld dan mannen

- Van de mensen die rapporteren slachtoffer te zijn van huiselijk geweld valt op dat vrouwen meer slachtoffer worden dan mannen. Zij worden vooral slachtoffer van lichamelijk en seksueel geweld. Hoewel huiselijk geweld gender neutraal gedefinieerd wordt, is het duidelijk dat slachtofferschap en daderschap (vooral mannen zijn dader) van huiselijk geweld gendergebonden is (zie Romkens 2017)
- Nadere analyse laat zien dat huiselijk geweld het meest, maar zeker niet alleen, voorkomt in huishoudens met de laagste inkomens.
- Geweld tegen vrouwen komt het vaakste voor in huishoudens met de laagste inkomens. Geweld tegen mannen komt het vaakst voor bij (heel) laag opgeleide mannen.

Prevalentie van ouderenmishandeling in 2016

Ouderenmishandeling naar gemeente

Wat is ouderenmishandeling?

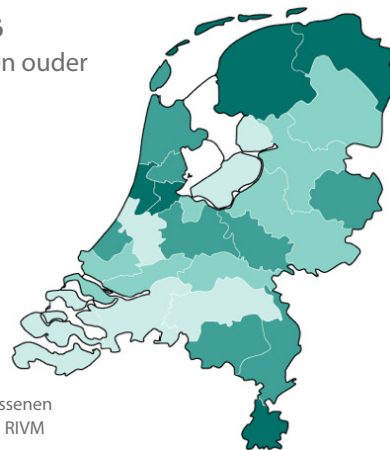
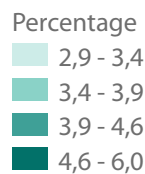
'Ouderenmishandeling is het handelen of het nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid'.

Interpretatie

- Cijfers betreffen zelf gerapporteerde incidenten van mishandeling en uitbuiting uit de Monitor ouderen en volwassenen 2016.
- Er zijn geen significante verschillen tussen de gemeenten.
- De cijfers zijn vergelijkbaar met uitkomsten van landelijk onderzoek (Comijs e.a. 1996 en Bakker e.a. 2018).

Psychisch geweld 2016

Per GGD-regio, 65 jaar en ouder

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 GGD-en, CBS en RIVM

Visie van ouderen zelf

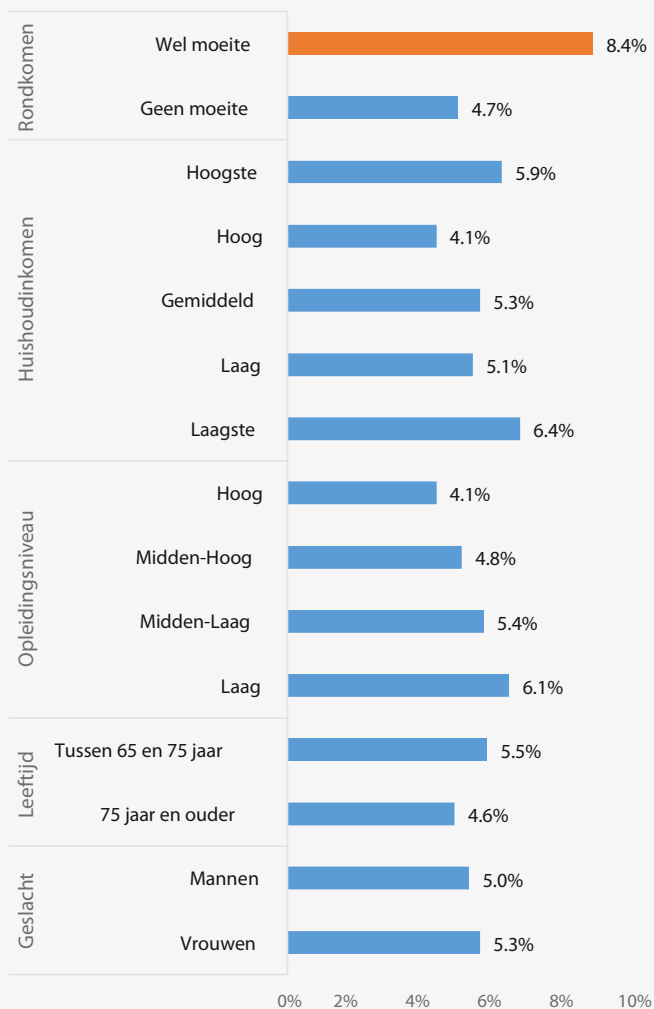
- Mishandelde ouderen hebben een andere visie op ouderen-mishandeling. Belangrijk voor ouderen is of er een bewuste intentie zit achter het handelen om het mishandeling te noemen (Lindenberg e.a., 2015).
- Ouderen beschrijven ervaringen als mishandelend die niet binnen de huidige definitie van ouderenmishandeling vallen. Het gaat om ervaringen waarin zij gekwetst, benadeeld of schadelijk behandeld zijn door zorginstellingen, maar ook gemeenten en sociaal-maatschappelijke instellingen (Lindenberg e.a., 2015). Deze systeem mishandeling vraagt een ecologische of contextuele benadering van ouderenmishandeling in beleid.

Soort geweld tegen ouderen in Nederland

- 4% van de mishandelde ouderen gaf aan het afgelopen jaar in de thuissituatie te zijn **beledigd, getreiterd, gekleineerd of uitgescholden**.
- 0,3% van de ouderen gaf aan **lichamelijk geweld** te hebben ondervonden.
- 0,3% van de ondervraagde ouderen gaf aan dat ze slachtoffer zijn geweest van **ongewenste seksuele benadering**.
- ruim een half procent van de ouderen gaf aan zich in de persoonlijke verzorging **verwaarloosd** te voelen.
- ruim 1% van de ondervraagde ouderen voelt zich **financieel benadeeld**.

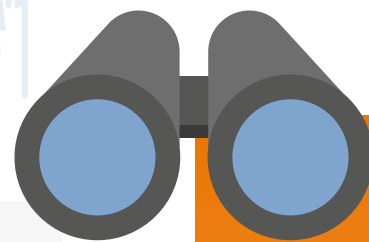
De cijfers voor ZHZ wijken niet sterk af van het landelijke beeld

Achtergrondkenmerken van ouderen die enige vorm van mishandeling rapporteren

Ouderen die moeite hebben met rondkomen ervaren meer mishandeling

Van de inwoners die moeite hebben met rondkomen heeft 8,4% enige vorm van ouderenmishandeling ervaren. Dit is significant vaker dan bij inwoners zonder moeite met rondkomen.

Wat verwachten we in de toekomst?

- Het RIVM heeft geen predictie gedaan van het toe of afnemen van huiselijk geweld in Nederland.
- Een tendens van ontgroening en vergrijzing kan eventueel leiden tot het verminderen van kindermishandeling en het vergroten van ouderenmishandeling. Er zijn echter veel meer (contextuele) factoren die van invloed zijn op de omvang van huiselijk geweld. Dit thema laat zich dan ook moeilijk voorspellen.
- Op basis van prevalentiecijfers uit het verleden en bij gelijkblijvend beleid (wat sinds veertig jaar vooral gericht is op een intrapersonlijke aanpak en verbeteren van institutionele omgeving (zie o.a. Mellaard & Van Meijl ND, Steketee 2017) is de verwachting dat huiselijk geweld als geheel niet substantieel gaat afnemen.

Bronnen

- Anderberg, A, H. Rainer, J. Wadsworth, T. Wilson (2013). Unemployment and Domestic Violence. Theory and Evidence. Discussion Paper Series, No 7515. Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit, Bonn.
- Australian Domestic Violence Death Review Team (2018) Data Report. <https://www.coroners.justice.nsw.gov.au> (geraadpleegd op 19 juni 2018).
- Bakker, L, B. Witkamp, M. Timmermans, J. Janssen & J. Linderberg (2018) Aard en omvang ouderenmishandeling. WODC, Den Haag.
- Comijs, H.C., e.a. (1996). Agressie tegen en benadeling van ouderen. Een onderzoek naar ouderenmishandeling. Vrije Universiteit Amsterdam: Enschede
- Linderberg, J, Y Mysyuk en R.G.J. Westendorp (2015). Systemmishandeling: recht doen aan de zienswijzen van ouderen zelf. Justitiële Verkenningen, jaargang 42, nr. 5, pp 34-49.
- Mellaard, A & T. van Meijl (N.D) Domestic Violence Policy in The Netherlands: a regime of deficiency. Unpublished manuscript.
- Römken, R. (2017). Bestemd voor binnenlands gebruik. De invloed van vrouwen en mensenrechtenbeweging op debat en aanpak gendergerelateerd geweld. Atria: Den Haag.
- Steketee, M. (2017). De geschiedenis van kindermishandeling. Veranderende opvattingen over de aanpak. In: Van Beek, Steketee, Van Doorn & Ham (eds). 1 op de 4. Kindermishandeling, een publiek probleem. Van Gennep: Amsterdam.
- <https://www.aanpak-ouderenmishandeling.nl/kennisbank/gezondheidsmonitor>
- Meldingcijfers zijn afkomstig van Veilig Thuis ZHZ
- Prevalentiecijfers zijn gebaseerd op data uit de Monitor volwassenen en ouderen 2016 van de GGD ZHZ